תורה אור

כל שעתא ושעתא זמניה הוא אלא אמר רב נחמן א"ר יצחק ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע *הואיל ובידו להפקירן: אמר מר לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר"א מנא ליה לר"א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה, אלא אמר קרא °ביום *ביום אפילו בשבת, ולמאי הלכתא אילימא לטלטול איצטריך קרא למישרי טלטול? אלא למכשיריו ורבנן ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה ור"א ביום ולא בלילה מנא ליה? נפקא ליה °ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות ורבנן איצטריך ס"ד אמינא נילף שבעת ימים(א) מסוכה מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות קמ"ל: ולכתוב רחמנא בלולב וניתו הנך ונילפו מיניה? משום דאיכא למיפרך מה ללולב שכן טעון ארבעה מינים: סוכה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי רבי אליעזר מנא ליה לר"א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה הוא אי מלולב שכן טעון ארבעה מינים אלא גמר שבעת ימים(ב) מלולב מה להלן מכשיריו דוחין את השבת אף כאן נמי מכשיריו דוחין את השבת, ולכתוב רחמנא בסוכה וניתי הנך וניגמור מיניה? משום דאיכא למיפרך מה לסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים: מצה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר"א מנא ליה לר"א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה אי מלולב שכן טעון ארבעה מינים אי מסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים אלא גמר חמשה עשר חמשה עשר מחג הסוכות מה להלן מכשיריה דוחין את השבת אף כאן מכשיריה דוחין את השבת ולכתוב רחמנא במצה וניתו הנך וליגמור מיניה? משום דאיכא למיפרך מה למצה שכן נוהגת בנשים כבאנשים: שופר וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר"א מנא ליה לר"א הא אי מעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה אי מלולב שכן טעון ארבעה מינים אי מסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים אי ממצה שכן נוהגת בנשים כבאנשים, אלא אמר קרא °יום תרועה יהיה לכם ביום אפילו בשבת ולמאי אילימא לתקיעה הא *תנא דבי שמואל "כל מלאכת עבודה לא תעשו" יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה אלא למכשירין, ורבנן ההוא מיבעי ליה ביום ולא בלילה ור"א ביום ולא בלילה מנא ליה? נפקא ליה °מביום הכפורים תעבירו שופר בכל ארצכם וגמרי מהדדי ולכתוב רחמנא בשופר וליתו הנך וליגמרו מיניה? מתקיעת שופר דראש השנה ליכא למיגמר שכן מכנסת זכרונות של ישראל לאביהן שבשמים מתקיעות [שופר] דיוה"כ ליכא למיגמרי *דאמר מר תקעו ב"ד שופר נפטרו עבדים לבתיהם ושדות חוזרות לבעליהן: (אמר מר) מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי רבי אליעזר מנא ליה לר"א הא אי מכולהו גמר, כדאמרינן, ועוד מה להנך

שכן

כל שעתא זמניה הוא. וכיון שיש לו טלית בכל יום שמשהה בלא ציצית עובר בעשה °ואפילו מונחת בקופסא הלכך כל יומא רמיא מצותיה עליה: **הואיל ובידו להפקירן**. ונפקי מרשותיה ולאו עליה רמיא חובתיה: **אי מעומר ושתי הלחם**. וגמר במה מצינו: **ביום ואפילו בשבת**. מדלא כתיב בראשון לדרשא אתא בכל יום שהוא ראשון לחג: **ולמאי איצטריך לרבויי**. להאי ואפילו בשבת אי נימא לטלטל כדמשמע קרא לקיחה טלטול בעלמא הוא ועדיין במתן תורה לא נאסר טלטול דאיצטריך קרא למישרי להאי: **אלא למכשיריו**. דאיסורא דאורייתא הוא: **מה להלן ימים ואפילו לילות**. כדילפינן במסכת סוכה (דף מג.): **ולכתוב רחמנא בלולב**. דמכשירין דחו: **וניתו**. עומר ושתי הלחם מיניה ולמה ליה דכתביה בכולהו: **אי מלולב**. במה מצינו מלולב שהוא מצוה ומכשיריו דוחין אף סוכה שהיא מצוה מכשיריה דוחין: **גמר ז' ימים כו'**. ובג"ש אתי ליה ואע"ג דאיכא מופנה משני לדדים דהא גבי לולב חד שבעת ימים הוא דכתיב ודרשינן לר' אליעזר למעוטי לילות כיון דגלי רחמנא בעומר ושתי הלחם ולולב גילוי מילתא בעלמא הוא ולא פרכינן עלה גימגום(ג): **וניתו הנך**. עומר ושתי הלחם מינה: **אי מסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים**. ואילו מצה לילה הראשון חובה ותו לא כדאמרינן בפסחים (דף קכ.): **ונכתוב רחמנא**. בהדיא במצה ונגמרו הנך כולהו מיניה: **בנשים כבאנשים**. כדילפינן בפסחים (ד' מג:) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים וגו' כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה ונשים איתנהו בבל תאכל חמץ דכל מצות לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שאין הזמן גרמא חייבות לאפוקי סוכה ולולב דליתנהו בנשים דמצות עשה שהזמן גרמא היא: **ולמאי**. אתי קרא הי מילתא דתרועה אתא למישרי בשבת אי לתקיעה לא איצטריך דאפילו תקיעת הרשות לית בה איסורא דאורייתא: **מלאכת עבודה**. של טורח: **וגמרי מהדדי**. במסכת ראש השנה (דף לג:) שאין תלמוד לומר "בחדש השביעי" דהא בכמה קראי כתב לן דיוה"כ בחודש השביעי מה ת"ל "בחודש השביעי" שיהו כל תרועות מכל חדש השביעי שוות: **נפטרו עבדים לבתיהם**. קריאת דרור דיובל תלויה בה הלכך חשיבא: **אי מכולהו**. מאחת מכולן: **כדאמרינן**. איכא למיפרך בכל הנך חדא לד חמור האמור בה לעיל:

שאם

כדאיתא בפ"ק דיבמות (דף ו:) וי"ל דהכא הכי גמרי מה מצינו בהנך שמצות נוהגות בשבת ומכשיריה דחו שבת אף כל שמצות נוהגות בשבת מכשיריה דחו שבת הלכך לא שייך למילף מכיבוד דהייתו המצוה עצמה ולא מכשיריה דשחוט לי בשל לי הייתו כיבוד עצמו כשמתקן לו מאכלו והבנין נמי הוי מצוה אחת שצוה הקדוש ברוך הוא לבנות בית המקדש: **סד"א** נילף שבעת ימים משבעת ימים מסוכה. וא"ת היכי תיסק אדעתיה לדון ג"ש הא אין אדם דן ג"ש מעצמו אא"כ למדה מרבו וי"ל דשמא בעלמא ניתנה למדרש*: **קמ"ל**. °ולא ידענא השתא האי שבעת ימים למאי אתיא דלאע"ג דדרשינן בפ"ק דפסחים (דף ה.) מה שביעי שביעי לחג אף ראשון ראשון לחג הא איכא למידרש משבעה בלא "ימים": **שכן** טעון ארבעה מינים. אף על גב דעומר ושתי הלחם נמי מביאין עמהן כבשים ויין לניסוך ושמן למנחות, שאני ד' מינין שבלולב דמעכבין זה את זה כדאמר בפרק הקומץ (מנחות דף כז.), ובפרק התכלת (שם דף מה:) [אמרינן] הכבשים אין מעכבין לא את העומר ולא את שתי הלחם *והיינו טעון ד' מינין שאין מצות לולב כלל בלא ד' מינין אבל באלו יכולה להיות מצותן בלא ד' מינין. הר"ב פור"ת: **אי** מעומר כו'. הכא לא דייקא תלמודא "למילף מבינייהו" דהכי אורחיה דתלמודא זימנין דייק וזימנין לא דייק ואי הוה דייק הוה משכח פירכ' הרב פור"ת א"נ מילתא דאתיא במה הצד טרח וכתב לה קרא כמו מילתא דאתיא בקל וחומר והאי דקאמר תלמודא ניכתוב רחמנא בהאי ותיתי אידך מיניה פירוש ומאי צריך קרא הייתו משום דאי בלא מה הצד הוה מצי למילף הך מצוה מאידך לא הוה כתב רחמנא קרא כיון דהוה פשוט כל כך דלא דמי למילתא דאתיא בק"ו דהוה פסוק יותר: **שבעת** ימים(ד) מלולב. מופנה הוה משני לדדים גבי לולב לא איצטריך דאע"ג דדרשינן ימים ולא לילות מיהו לא הוה צריך למיכתב שבעת כלל דהוה מצי למיכתב ושמחת לפני וגו' בימים והוי לשון שבעת מיותר לג"ש וא"ת ור' אליעזר היכי דריש ימים ולא לילות כיון דאית ליה ג"ש היא גופה נילף מסוכה מה להלן ימים אפילו לילות אף לולב ימים ואפי' לילות וי"ל דלית לן למילף בג"ש מילתא דלשון ג"ש גופא מוכחא דאינו כן דימים משמע ולא לילות: **ואי** מסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים. משמע דבעי למימר תאמר במצה שאינה נוהגת בלילות כבימים ואדרבה עיקר מצותה בלילה הראשון שנאמר בערב תאכלו מצות (שמות יב) והכי הוה מצי למימר שכן נוהגת בימים ובלילות: **נפקא** ליה מביום הכפורים. וגמרינן מהדדי כדדרשינן בראש השנה* שיהו כל התקיעות של חודש השביעי שוות כדפירש בקונטרס ורבנן סברי דלא שייך לאקשויי אלא לומר שסדר תקיעות יהיו שוין לענין סדר תקיעות מייתי לה התם אבל לזמן דיום ודאי לא איתקש דע"כ זמנם אינו שוה שזה בראש חודש וזה בעשור לחודש:

והתניא

אזמל לא שרינן בכי האי גוונא דבהדיא קיי"ל הלכתא כרבנן*) וכללית דרבי עקיבא דאמר כל מלאכה שאפשר לה לעשות מע"ש אינ' דוחה את השבת והבאת אזמל כיון שאפשר לו להביאו מע"ש ולא הביאו אין הבאתו דוחה את השבת אפילו לענין עשיית פסח דכרת הוא לא מייתינן אזמל למול בנו או עבדו כדי שיותר לו לעשות פסח ולא שנא לאו לרבנן לא דרך רה"ר ולא דרך גגות וקרפיפות וחצרות הכל אחד הוא ובכל אסור ואשכחנן בתלמוד א"ר עובדא ולא הביאוהו בשבת. ואמרינן בכל מקום (רב עביד) מעשה רב דגמרינן מינה. וזה הוא המעשה. ר' שמואל בר אבודומי הוה ליה עובדא למנזר לרב ששעא בריה אנשיון למיתי אזמל שאל לר' [מנא] אמר להון ידחה למחר. שאל לר' יצחק בן אלעזר אמר להון משחוק [קנדישון] לא אנשיתון ומיתי אזמל אנשיתון ידחה למחר: א"ר חייא בר אבא. א"ר יוחנן לא לכל א"ר אליעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת שהרי שתי הלחם חובת היום הן ולא למדם ר' אליעזר אלא מג"ש נאמרה הבאה בעומר שנאמר והבאתם את עומר וגו' ונאמרה הבאה בשתי הלחם שנאמר ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים וגו'. מנין שהעומר דוחה שבת. גרסינן באחרית פרק ר' ישמעאל אומר העומר היה בא בשבת מג' סאין וכו'. ת"ר תקריב את מנחת בכוריך מה ת"ל לפי שמצות העומר להביא מן הקמה מניין שאם לא מצא קמה יביא מן העומרין ת"ל תקריב כו' עד תקריב לפי שמצותו לקצור בלילה. מניין שאם קצר ביום כשר ודוחה שבת ת"ל תקריב כל שהוא תקריב מ"מ תקריבו אפי' בשבת אפילו ביום בטומאה. ותוב תניא (בתו"כ) בסוף פרשת אמור אל הכהנים (ובפסחים עז ובמנחות ע"ב) רבי אומר וידבר משה את מועדי ה' מה ת"ל לפי שלא למדנו שדוחין את השבת אלא הפסח והתמיד שכתוב בהן במועדו מניין לרבות העומר והקרב עמו. שתי הלחם והקרב עמהן שידחו שבת ת"ל וידבר משה את מועדי ה' קבעו מועד אחד לכולן ופשוטה היא זו ההלכה כולה. ואפי' ר' אליעזר שמתיר במכשירי מצוה מודה. שאם ציין טליתו ועשה מזוזה בפתחו בשבת שהוא חייב ואמרינן מ"ש הני ואוקימנא הואיל ובידו להפקירן. פי' כי הציצית הוא חובת הבגד וכיון שהפקיר אינו בגדו וכן הבית [דף לג:]

[עי' תוספות מנחות סד: ד"ה עלים]

סוכה מג.

ויקרא כג

שם

במדבר כט

לעיל קיז: ע"ש

ר"ה כט:

ויקרא כה

ר"ה ח:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' נילף שבעת ימים משבעת ימים מסוכה: (ב) שם אלא גמר שבעת ימים משבעת ימים מלולב: (ג) רש"י ד"ה גמר ז' ימים וכו' גימגום הס"ד ואחר כך מ"ה וניתו וכו' ונכתוב רחמנא בהדיא בסוכה וניתי הנך עומר ושתי הלחם ולולב מינה: (ד) תוס' ד"ה שבעת ימים מלולב מופנה הוא מפני לדדין דגבי לולב נמי לא איצטריך:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כל שעתא וכו' ואפי' מונחת בקופסא. עי' מנחות דף מד ע"א תוס' ד"ה טלית: תוס' ד"ה ולא ידענא. לעיין זה לעיל דף קיח ע"ב תד"ה אלו וצ"ע:

---

*) עיין היטב ברי"ף כאן דדחה כל הראיות שהביא רבינו ע"ש